

УДК 159.9

Бочелюк В.Й.¹, Вуль С.О.²

¹ д-р психол. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-111 НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБИСТІСТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ: ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

Сучасне суспільство перебуває на етапі, коли людство постає перед новими завданнями та до цього незвіданими ситуаціями. Війна загалом, та бойові дії, як такі, ускладнюють існування та професійну діяльність людини, глобалізуючи поняття екстремальних умов. Нинішня ситуація створює

складності для навчання, праці та загалом нормальної життєдіяльності. Екстремальні умови, які в першу чергу передбачають розуміння загрози життю, впливають на механізми психіки, що становлять особистість, набуваючи особливої уваги. Україна саме зараз переживає нелегкий час, сутність та наслідки якого чинять істотний вплив на кожну особистість, саме з цієї причини питання особистості в екстремальних умовах є дуже актуальним.

Нижче наведені основні аспекти даного питання.

В першу чергу варто зазначити, що реакція та поведінка в екстремальній ситуації кожної окремої особистості залежить від багатьох факторів, зокрема особливості характеру, рід діяльності, вік, суб'єктивне ставлення до того, що відбувається, життєвий досвід.

Розглядаючи подану тему важливо врахувати наступне спостереження: опиняючись в екстремальних умовах людина часто демонструє не притаманні їй якості. Очевидно, в критичній ситуації переважна більшість поведінкових реакцій спрямовується на забезпечення основних, життєво-важливих потреб. Нерідко спостерігається сильніший прояв тих чи інших якостей характеру. Це пояснюється тим, що в складних умовах немає часу прораховувати ходи наперед, тому мозок працює на вирішення питань, котрі постають прямо зараз і безпосередньо пов'язані з життям чи здоров'ям.

Інформація - основний чинник формування суб'єктивного ставлення особистості до ситуації. Регулярне і чітке інформування реального перебігу подій дуже важливо в критичних умовах для повного розуміння та відчуття контролю над ситуацією, а також для прийняття вчасних рішень. Але не всі в нових умовах здатні аналізувати і розмежувати факти і судження. Саме тому часто спостерігаються випадки, в яких одна категорія людей довіряє кожному почутому слову, не перевіривши надійність новини піддається паніці. Інші ж особистості, здатні сприймати й критично мислити, довіряють лише перевірними джерелам, співставляючи з реальністю виникнення того чи іншого випадку. З цієї причини, другий тип є більш стійким, швидше й продуктивніше реагує на нові обставини.

Разом з тим, особистості, що характеризуються вищим рівнем психологічної стійкості, часто вважають за моральний обов'язок допомагати іншим. Передусім, ці дії спрямовані на збереження власного спокою та відчуття контролю над тим, що в конкретній ситуації є у полі уваги.

Підбиваючи підсумки зазначимо, розуміння особливостей психологічного стану особистості в екстремальних умовах сприяє створенню ефективних заходів спрямованих на подолання даної проблеми.